

Streda 13. júna 2012

Rokovania v súvislosti so zmluvou OSN o obchode so zbraňami

P7_TA(2012)0251

Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. júna 2012 o rokovaníach v súvislosti so zmluvou OSN o obchode so zbraňami (ATT) 2012/2636(RSP)

(2013/C 332 E/10)

Európsky parlament,

- so zreteľom na konferenciu OSN o rokovaníach v súvislosti so zmluvou o obchode so zbraňami (ATT), ktorá sa má uskutočniť v dňoch 2. až 27. júla 2012 v New Yorku,
- so zreteľom na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN 1/89 ⁽¹⁾ zo 6. decembra 2006 s názvom Na ceste k zmluve o obchode so zbraňami: stanovenie spoločných medzinárodných noriem pre dovoz, vývoz a presun konvenčných zbraní, ktorú podporilo 153 členských štátov OSN a ktorá predstavuje formálny začiatok procesu vedúceho k zmluve o obchode so zbraňami, a na rezolúciu 4/48 ⁽²⁾ z 2. decembra 2009 o zmluve o obchode so zbraňami podporenú 153 členskými štátmi OSN, ktoré sa rozhodli zvolať konferenciu OSN o zmluve o obchode so zbraňami naplánovanú na štyri po sebe nasledujúce týždne v roku 2012 s cieľom vypracovať právne záväzný dokument o čo najprísnejších spoločných medzinárodných normách pre transfer konvenčných zbraní,
- so zreteľom na rozhodnutie Rady 2010/336/SZBP ⁽³⁾ zo 14. júna 2010 a na predchádzajúce rozhodnutia Rady týkajúce sa činností EÚ na podporu zmluvy o obchode so zbraňami,
- so zreteľom na spoločnú pozíciu Rady 2008/944/SZBP z 8. decembra 2008, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu ⁽⁴⁾,
- so zreteľom na závery Rady Európskej únie, predovšetkým na závery o zmluve o obchode so zbraňami z 10. decembra 2007 a z 12. júla 2010,
- so zreteľom na svoje uznesenia z 21. júna 2007 o zmluve o obchode so zbraňami: vytvorenie spoločných medzinárodných noriem pre dovoz, vývoz a transfer konvenčných zbraní ⁽⁵⁾, z 13. marca 2008 o Kódexe správania Európskej únie pri vývoze zbraní ⁽⁶⁾ a zo 4. decembra 2008 o Kódexe správania Európskej únie pri vývoze zbraní ⁽⁷⁾, v ktorých sa zdôrazňuje naliehavá potreba uzatvorenia zmluvy o obchode so zbraňami,
- so zreteľom na odpoveď EÚ na žiadosť generálneho tajomníka OSN o poskytnutie názorov na prvky zmluvy o obchode so zbraňami,
- so zreteľom na mnohé kampane občianskej spoločnosti na celom svete na podporu účinnej zmluvy s pevnými základmi o obchode so zbraňami vrátane kampane na podporu kontroly zbrojenia, ako aj na výzvu nositeľov Nobelovej ceny,
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2009/43/ES zo 6. mája 2009 o zjednodušení podmienok pre transfery výrobkov obranného priemyslu v rámci Spoločenstva ⁽⁸⁾,

⁽¹⁾ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N08/499/77/PDF/N0866694.pdf?OpenElement>

⁽²⁾ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N08/464/71/PDF/N0866694.pdf?OpenElement>

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 152, 18.6.2010, s. 14.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 335, 13.12.2008, s. 99.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 146 E, 12.6.2008, s. 342.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 66 E, 20.3.2009, s. 48.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 21 E, 28.1.2010, s. 2.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ L 146, 10.6.2009, s. 1.

Streda 13. júna 2012

- so zreteľom na článok 34 Zmluvy o Európskej únii,
- so zreteľom na článok 110 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže neexistuje žiadna právne záväzná celosvetová zmluva o regulácii transferov konvenčných zbraní;
- B. keďže viac ako 40 členských štátov OSN nemá vnútroštátny regulačný rámec na kontrolu transferu zbraní a nedodržiava ani žiadne regionálne či medzinárodné normy;
- C. keďže podľa výskumnej služby Kongresu USA ⁽¹⁾ dosiahla odhadovaná hodnota zmlúv o transfere zbraní do rozvojových krajín, ktoré boli na celom svete uzavreté v roku 2010, sumu 40 355 mil. USD a hodnota dodávok predstavovala 34 989 mil. USD;
- D. keďže rezolúciou Valného zhromaždenia OSN 4/48 sa naliehavo požaduje, aby členské štáty OSN prijali účinný a vyvážený právne záväzný nástroj založený na čo najprísnejších spoločných medzinárodných normách pre transfer konvenčných zbraní a aby podpísali účinnú zmluvu s pevnými základmi;
- E. keďže Valné zhromaždenie OSN vymedzilo cieľ zmluvy o obchode so zbraňami (ATT) ako „právne záväznú zmluvu ustanovujúcu spoločné normy dovozu, vývozu a presunu konvenčných zbraní“ ⁽²⁾ a cieľ štátov „zabezpečiť, aby ich vnútroštátne systémy a interné kontrolné mechanizmy dosiahli najvyššiu možnú úroveň a zabránili presúvaniu konvenčných zbraní z legálneho trhu na nelegálny, kde môžu byť použité pri teroristických útokoch, organizovanej a inej trestnej činnosti“ ⁽³⁾;
- F. keďže nekontrolovaný a neregulovaný obchod so zbraňami predstavuje vážnu hrozbu pre miestny, vnútroštátny, regionálny a medzinárodný mier, bezpečnosť a stabilitu, ako aj pre demokraciu, právny štát a udržateľný sociálny a hospodársky rozvoj; keďže neregulovaný obchod so zbraňami je jedným z činiteľov, ktoré podnecujú vojenské konflikty, vysídľovanie osôb, organizovanú trestnú činnosť a terorizmus;
- G. keďže zmluva o obchode so zbraňami, o ktorej sa bude rokovať v roku 2012, musí obsahovať jasné a záväzné ustanovenia o najprísnejších medzinárodných normách vrátane úplného súladu s medzinárodnými právnymi predpismi o ľudských právach a s medzinárodným humanitárnym právom;
- H. keďže jednotný, zosúladený a dôsledný prístup EÚ je rozhodujúcim faktorom pre prijatie a účinné uplatňovanie zmluvy na celosvetovej úrovni;
- I. keďže v oblasti transferu zbraní neexistujú žiadne záväzky, ktoré by jednoznačne hájili medzinárodné ľudské práva a medzinárodné humanitárne právo;
- J. keďže Rada zdôrazňuje, že by sa malo vynaložiť všetko úsilie na to, aby sa zabezpečila čo najväčšia inkluzívnosť zasadnutí prípravného výboru; keďže Rada v tejto súvislosti prijala rozhodnutie 2010/336/SZBP zo 14. júna 2010 o činnostiach EÚ na podporu zmluvy o obchode so zbraňami, ktoré sa uskutočňujú v rámci stratégie európskej bezpečnosti, s cieľom podporiť zmluvu o obchode so zbraňami medzi členskými štátmi OSN, občianskou spoločnosťou a priemyslom;
- K. keďže spoločná pozícia EÚ, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenských technológií a materiálu, prispela od svojho prijatia k harmonizácii vnútroštátnych politík kontroly vývozu zbraní v členských štátoch EÚ a keďže jej zásady a kritériá oficiálne potvrdili rôzne tretie krajiny;
- L. keďže zmluva o obchode so zbraňami musí posilňovať zodpovednosť a jej uplatňovanie musí byť otvorené a transparentné,
- M. keďže Charta OSN priznáva práva a zodpovednosti členským štátom OSN vrátane neodmysliteľného práva všetkých štátov na individuálnu alebo kolektívnu obranu podľa článku 51;

⁽¹⁾ http://www.sipri.org:9090/research/armaments/transfers/transparency/national_reports/united_states/CRS_Report_DN_03-10.pdf/view

⁽²⁾ Rezolúcia Valného zhromaždenia OSN 61/89.

⁽³⁾ Rezolúcia Valného zhromaždenia OSN 63/240.

Streda 13. júna 2012

Transparentnosť a zodpovednosť – kľúč k zmluve o obchode so zbraňami s pevnými základmi

1. konštatuje, že hodnota celosvetového vývozu rástla napriek hospodárskej a finančnej kríze a že vývoz z členských štátov EÚ stále predstavuje približne 30 % všetkého vývozu a členské štáty patria k najväčším výrobcam a vývozcom zbraní na svete ⁽¹⁾; preto zdôrazňuje, že EÚ má zodpovednosť a rovnako aj záujem o rozvoj regulovaného, transparentnejšieho a kontrolovanejšieho obchodu so zbraňami na svetovej úrovni a o podieľanie sa na ňom;
2. poznamenáva, že slabo regulovaný, nekontrolovaný a netransparentný obchod so zbraňami vedie k nezodpovednému obchodovaniu, spôsobuje zbytočné ľudské utrpenie, podnecuje ozbrojené konflikty, nestabilitu, teroristické útoky a korupciu a zároveň oslabuje mierové procesy, dobrú správu verejných vecí a sociálno-ekonomický rozvoj a vedie k zbavovaniu moci demokraticky zvolených vlád a porušovaniu princípov právneho štátu, ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva;
3. preto požaduje, aby rokovania o medzinárodne záväznej zmluve o obchode so zbraňami v júli roku 2012 zaznamenali historický pokrok, dosiahla sa väčšia transparentnosť a zodpovednosť a boli zavedené čo najprísnejšie medzinárodné normy a kritériá na posudzovanie rozhodnutí o transfere, dovoze a vývoze konvenčných zbraní;
4. vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby dalo najavo svoje odhodlanie regulovať medzinárodný obchod so zbraňami, v plnej miere využilo rokovací poriadok a dohodlo sa na komplexnom texte, ktorý zahŕňa všetky dôležité otázky, ktoré si zmluva s pevnými základmi, ktorá sa má dohodnúť počas konferencie v júli roku 2012, vyžaduje;
5. požaduje rýchle prerokovanie, urýchlené prijatie a nadobudnutie platnosti globálnej a komplexnej zmluvy OSN o obchode so zbraňami;

Rozsah pôsobnosti

6. zdôrazňuje, že účinná zmluva by sa mala vzťahovať na široké spektrum činností v obchode s konvenčnými zbraňami vrátane dovozu, vývozu, transferu (vrátane tranzitu a prekladania, ako aj dočasného dovozu, vývozu a opätovného vývozu), výroby v cudzej licencií, riadenia zásob a všetkých súvisiacich služieb zahŕňajúcich sprostredkovanie, dopravu a financovanie;
7. je presvedčený, že účinná zmluva by mala zahŕňať všetky aspekty obchodu s konvenčnými zbraňami vrátane transferov medzi štátmi a medzi štátom a súkromnými konečnými užívateľmi, komerčného predaja a lízingu, ako aj vypožičania, darovania alebo každej inej formy transferu;
8. domnieva sa, že účinná zmluva by sa mala vzťahovať na čo najširšie spektrum konvenčných zbraní vrátane ručných a ľahkých zbraní a munície, nehmotných transferov, položiek s dvojakým použitím, komponentov a technológií súvisiacich s ich používaním, výrobou alebo údržbou, či už na použitie na vojenské alebo iné účely súvisiace s bezpečnosťou a vymáhaním práva;
9. je presvedčený, že treba venovať primeranú pozornosť označovaniu a vysledovateľnosti konvenčných zbraní a munície s cieľom posilniť zodpovednosť a predchádzať odkloneniu transferov zbraní k nezákonným príjemcom;

Kritériá a medzinárodné normy

10. domnieva sa, že dlhodobý úspech zmluvy o obchode so zbraňami závisí od prijatia čo najprísnejšieho a najjasnejšieho súboru noriem na čo najvyššej úrovni;
11. požaduje, aby sa zmluvou o obchode so zbraňami pripomenulo zmluvným štátom, že pri všetkých rozhodnutiach o transferoch zbraní by mali dôsledne dodržiavať svoje existujúce medzinárodné záväzky, najmä v súvislosti s medzinárodnými zákonmi o ľudských právach a medzinárodným humanitárnym právom a v súlade s Chartou Organizácie Spojených národov vrátane sankcií a zbrojných embárg

⁽¹⁾ Údaje pochádzajú z hodnôt ukazovateľov trendu SIPRI (vyjadrené v amerických dolároch pri stálych cenách v roku 1990) a sú k dispozícii na adrese: http://www.sipri.org/databases/armstransfers/background/explanations2_default.

Streda 13. júna 2012

regionálnych organizácií a Bezpečnostnej rady OSN; domnieva sa, že zmluvné strany by nemali uskutočňovať transfer zbraní do štátov, v ktorých existuje vážne riziko, že sa použijú pri porušovaní medzinárodných zákonov o ľudských právach alebo medzinárodného humanitárneho práva, napríklad pri genocíde, zločinoch proti ľudskosti a vojnových zločinoch, alebo uľahčia ich porušovanie;

12. naliehavo vyzýva členské štáty OSN, aby prijali dodatočné záväzné kritériá (ktoré treba rozpracovať do podoby medzinárodných noriem), ktorými by sa riadili tí, ktorí rozhodujú o vývoze zbraní; domnieva sa, že k týmto kritériám by mali patriť výsledky cieľovej krajiny z hľadiska dobrej správy verejných vecí, demokracie, dodržiavania princípov právneho štátu, ľudských práv, nešírenia zbraní, boja proti korupcii, rizika zneužitia zbraní, vplyvu na sociálno-ekonomický rozvoj krajiny a zachovania regionálneho mieru a bezpečnosti; zastáva názor, že v zmluve by bolo potrebné stanoviť osobitné protikorupčné kritériá;

13. vyzýva podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku a členské štáty EÚ, aby v súlade s odsekom 3 vyhlásenia EÚ z 12. júla 2011 podporili začlenenie silných protikorupčných mechanizmov do budúcej zmluvy; pripomína potrebu zahrnúť odkaz na korupciu v súlade s príslušnými platnými medzinárodnými nástrojmi a prijať primerané opatrenia na predchádzanie takýmto trestným činom;

14. požaduje, aby sa tieto kritériá vypracovali vo forme spoločných operačných pokynov na vypracúvanie hodnotení rizík ako základu pri rozhodovaní o transferoch zbraní;

15. vyzýva Európsku úniu, aby bez ohľadu na výsledky rokovaní o zmluve o obchode so zbraňami naďalej presadzovala čo najprísnejšiu interpretáciu spoločnej pozície Rady v oblasti vývozu zbraní 2008/944/SZBP a jej ôsmich kritérií, predovšetkým pokiaľ ide o medzinárodné právne predpisy o ľudských právach a medzinárodné humanitárne právo;

Opatrenia týkajúce sa uplatňovania zmluvy a podávania správ

16. zdôrazňuje dôležitosť účinného a dôveryhodného uplatňovania zmluvy o obchode so zbraňami, pričom kladie dôraz na zodpovednosť, transparentnosť a spoľahlivosť zmluvného štátu a na lepšiu koordináciu medzi príslušnými orgánmi;

17. zdôrazňuje, že stabilná zmluva o obchode so zbraňami musí obsahovať ustanovenia a ukazovatele, ktoré by zaväzovali zmluvné štáty, aby prijali vnútroštátne právne predpisy a zriadili vnútroštátny orgán zodpovedný za kontrolu všetkých prevodov zbraní, ktoré patria do pôsobnosti tejto zmluvy, a plnili všetky požiadavky v oblasti podávania správ a uplatňovania zmluvy; zastáva názor, že uplatňovanie zmluvy o obchode so zbraňami by malo zahŕňať kontrolu konečných užívateľov a činnosť sprostredkovateľov vrátane registrácie subjektov a udeľovania povolení na ich činnosť, poskytovania potrebných informácií a plnej dokumentácie žiadateľmi pred vydaním povolenia na vývoz, ako aj legislatívnych opatrení, ktoré stanovujú, že všetky prevody konvenčných zbraní a munície, na ktoré vnútroštátne orgány nevydali povolenie alebo ktoré nie sú v súlade so zmluvou, sú trestnými činmi;

18. domnieva sa, že účinné uplatňovanie zmluvy bude závisieť od podpory transparentnosti a od výmeny informácií a najlepších postupov medzi zmluvnými štátmi v súvislosti s rozhodnutiami o vývoze, dovoze a transferoch zbraní;

19. domnieva sa, že skúsenosti z budovania registra OSN pre konvenčné zbrane uľahčia posilňovanie transparentnosti a výmeny informácií, a požaduje, aby sa register rozšíril o ďalšie kategórie zbraní vrátane ručných zbraní a ľahkých zbraní a munície;

20. preto požaduje, aby sa v zmluve o obchode so zbraňami zakotvili pevné a jasné ustanovenia, podľa ktorých by zmluvné štáty mali každoročne predkladať správy o všetkých rozhodnutiach o transfere zbraní vrátane informácií o typoch, objeme a príjemcoch zariadení s povolením na transfer, ako aj o uplatňovaní ustanovení zmluvy v celom rozsahu jej pôsobnosti; požaduje, aby zmluva o obchode so zbraňami tiež predpisovala zmluvným štátom zriadenie systému vedenia podrobných záznamov (minimálne 20 rokov) o všetkých medzinárodných obchodoch a transakciách, ktoré prešli ich vnútroštátnymi systémami kontroly;

21. požaduje, aby bola vytvorená jednotka na podporu uplatňovania zmluvy o obchode so zbraňami, ktorá by zodpovedala okrem iného za spracúvanie a analýzu správ zmluvných štátov, a aby generálny tajomník OSN zverejňoval výročné správy spolu s ďalšími návrhmi na posilnenie operačných ustanovení zmluvy; požaduje, aby sa jednotke na podporu uplatňovania zmluvy o obchode so zbraňami udelilo oprávnenie analyzovať údaje o transferoch zbraní, poukazovať na nezrovnalosti a možné porušenia zmluvy a podávať správy zhromaždeniu zmluvných štátov;

Streda 13. júna 2012

22. požaduje, aby sa všetky tieto správy zverejňovali;
23. požaduje, aby sa raz ročne organizovalo valné zhromaždenie zmluvných štátov a každých päť rokov hodnotiaca konferencia s podporou účasti organizácií občianskej spoločnosti;
24. domnieva sa, že dlhodobý úspech zmluvy o obchode so zbraňami závisí od plnej transparentnosti a zodpovednosti voči príslušným vnútroštátnym orgánom vrátane parlamentných kontrolných orgánov vyvážajúcich a dovážajúcich krajín; preto požaduje, aby boli vypracované spoľahlivé mechanizmy transparentnosti ktoré by zahŕňali každoročné predkladanie správ, čím by sa posilnila úloha parlamentov pri dohľade nad prijatými rozhodnutiami o vývoze, dovoze a transfere zbraní príslušných vlád;
25. domnieva sa, že každý zmluvný štát, ktorý žiada o pomoc pri plnení záväzkov v rámci zmluvy o obchode so zbraňami, by mal dostávať potrebnú pomoc a technickú podporu; vyzýva Európsku úniu, aby pokračovala vo svojich činnostiach zameraných na pomoc a posilnila svoju podporu okrem iného v oblastiach legislatívnej pomoci, budovania inštitúcií, administratívnej podpory a podpory odborných znalostí vo všetkých orgánoch zapojených do systému kontroly transferov vrátane organizácií občianskej spoločnosti a parlamentov;

Úloha EÚ a EP

26. oceňuje konzistentnosť a dôslednosť podpory EÚ a jej členských štátov, ktorú venujú medzinárodnému procesu vypracovania zmluvy o obchode so zbraňami; vyzýva, aby sa pokračovalo v úsilí a aktívnej pomoci pred konferenciou aj na najvyššej politickej úrovni prostredníctvom demaršov a samitov v období pred júlovou konferenciou, ako aj počas ratifikačného procesu a procesu uplatňovania zmluvy;
27. domnieva sa, že odpoveď EÚ, ktorú poskytla na žiadosť generálneho tajomníka OSN o poskytnutie názorov na prvky zmluvy o obchode so zbraňami, predstavuje vhodný základ na koordinovaný postup členských štátov EÚ na medzinárodnej konferencii venovanej zmluve o obchode so zbraňami;
28. naliehavo žiada podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku o intenzívne konzultácie a koordináciu s členskými štátmi EÚ s cieľom zabezpečiť, aby EÚ vystupovala jednomyselne a zastávala pevné stanovisko;
29. požaduje, aby členské štáty v súlade s ich záväzkami v rámci Lisabonskej zmluvy na konferencii presadzovali postoje EÚ vyjadrené v odpovedi generálnemu tajomníkovi OSN, aby sa zaručil úspešný výsledok konferencie, ktorej výsledkom bude zmluva o obchode so zbraňami s pevnými základmi; vyzýva preto členské štáty EÚ, aby otvorene a jednomyselne vyjadrili úplnú podporu delegácii EÚ, ktorá sa zúčastňuje rokovaní;
30. naliehavo žiada podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku a členské štáty, aby uprednostnili rozhodnosť, pokiaľ ide o obsah budúcej zmluvy a členstvo; naliehavo vyzýva USA, aby upustili od svojho stanoviska, že zmluva o obchode so zbraňami sa musí dohodnúť na základe konsenzu;
31. víta vyhlásenie podpredsedníčky Komisie/vysokéj predstaviteľky, že v súlade s článkom 34 ods. 1 Zmluvy o Európskej únii predloží Európskemu parlamentu stanovisko EÚ ešte pred začatím konferencie;

*

* *

32. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie podpredsedníčke Komisie/vysokéj predstaviteľke pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Rade, Komisii, Organizácii Spojených národov a parlamentom členských štátov EÚ.